

К О Н С П Е К Т

Докторантура по

3.3. Политически науки (Европеистика – правни изследвания на ЕС) 2020

1. Правна природа и особености на ЕС

1. Развитие на интеграционните процеси (1950 – 2009 г.).
2. Правна характеристика на ЕС. Вътрешна и международна правосубектност на ЕС.
3. Компетентност на ЕС. Видове компетентност. Принцип на субсидиарност. Засилено сътрудничество.
4. Членство в ЕС – критерии и процедури за приемането на нови държави. Суспендиране на членството. Оттегляне на държава членка.
5. Европейско гражданство – понятие и съдържание.

2. Правна система и източници на правото на ЕС

6. Понятие и обща характеристика на правната система на ЕС. Субекти на правото на ЕС. Непосредствена приложимост на правото на ЕС.
7. Понятие и класификация на източниците на правото на ЕС.
8. Първични източници на правото на ЕС - ДЕС, ДФЕС. Изменения на Договорите. Харта на основните права. Други писани първични източници.
9. Първични източници на правото на ЕС - общи принципи на правото на ЕС – пропорционалност, правна сигурност, оправдани правни очаквания, защита на основните права.
10. Практиката на Съда на ЕС като източник на правото на ЕС.
11. Международните договори, сключвани от ЕС. Консултативна компетентност на Съда.
12. Производни източници на правото на ЕС. Законодателни и незаконодателни актове. Обща характеристика на регламента, директивата и решението. Общи изисквания към актовете на производното право – правно основание, мотивиране, публикуване/съобщаване, влизане в сила. Необвързващи актове.

3. Институционална система на ЕС

13. Обща характеристика и принципи на институционната система на ЕС.
14. Европейски парламент – състав, формиране, вътрешна организация, правомощия.
15. Европейски съвет – възникване, състав, функции. Функции на председателя на Европейския съвет.
16. Съвет – състави, гласуване, правомощия. КОРЕПЕР.
17. Европейска комисия – състав, формиране, статус на членовете, правомощия, приемане на актове.
18. Съд на ЕС – организация, статус на членовете, компетентност. Разпределение на компетентността между съдилищата в рамките на институцията.
19. Специализирани и консултативни институции и органи – Сметна палата, ЕЦБ, ЕИБ, Икономически и социален комитет, Комитет на регионите.

20. Нормотворческият процес в ЕС – процедури за приемане на законодателни актове. Делегирани актове. Актове за изпълнение - комитология.

4. Правни средства за защита пред Съда на ЕС

21. Общи процесуални правила по делата пред Съда на ЕС.

22. Производство за установяване на нарушения на държавите членки.

Производство за налагане на санкции на държавите членки.

23. Производство за отмяна на незаконосъобразни актове на институциите.

24. Производство за установяване на противоправно бездействие на институциите.

25. Производства за ангажиране на договорната и на извъндоговорната отговорност на ЕС.

26. Производство за преюдициални заключения.

5. Правни средства за защита пред националните съдилища

27. Предимство на правото на ЕС. Задължения за националните съдилища, произтичащи от принципа на предимство.

28. Директен ефект. Видове. Условия за пораждаване на директен ефект. Директен ефект на директива. Хоризонтален директен ефект на общ принцип на правото на ЕС.

29. Задължение за съответстващо тълкуване.

30. Процесуална автономия на държавите членки. Принципи на ефективност и равностойност.

31. Извъндоговорна отговорност на държавите членки.

32. Възстановяване на недължимо събрани публични вземания.

33. Запазване на действието на административни и съдебни актове, които противоречат на правото на ЕС.

6. Основи на материалното право на ЕС

34. Вътрешен пазар на ЕС – особености, изграждане, основни особености. Свободно движение на хора.

35. Свободно движение на стоки.

36. Свобода на установяване.

37. Свобода на предоставяне на услуги.

38. Свободно движение на капитали.

39. Основни политики на ЕС: Обща търговска политика, обща селскостопанска политика.

40. Правна защита на конкуренцията в ЕС.

41. Пространство на свобода, сигурност и правосъдие.

Литература:

Арабаджиев, А., С. Костов, А. Корнезов, Ж. Попова, Е. Танчев. Националните съдилища и правото на ЕС. Част I. С: Национален институт на правосъдието, 2018

Булюи, Ж., М. Дармон. Процесуално право на Европейските общности. С: Институт по международно право, 2002.

Жаке, Ж.П. Институционно право на Европейския съюз. С: Университетско издателство „Св. Климент Охридски, Институт по Европейско право, 2007.

- Корнезов, А. Преюдициалното запитване до Съда на Европейския съюз. С: Сиби, 2012
- Корнезов, А. Отговорност на държавата за нарушаване на правото на ЕС. С: Сиела, 2012
- Костов, С. Актовете на Съда на Европейския съюз. Правни последици, С: Сиби, 2011
- Костов, С. Договори за ЕС. Съдебна практика, С: Сиби, 2017
- Костов, С. Извъндоговорната отговорност на ЕС и на държавите членки, С: Сиби, 2017
- Костов, С. Компетентността на Европейския съюз и прилагането на правото на ЕС от националните съдилища, С: Национален институт на правосъдието, 2013
- Мусева, Б. (ред.) Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси в ЕС. Част IV. С: Национален институт на правосъдието, 2019
- Панова, П. (ред.) Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси в ЕС. Част V. С: Национален институт на правосъдието, 2019
- Попова, Ж. (ред.) Европейско гражданство. Вътрешни политики на ЕС. Част II. С: Национален институт на правосъдието, 2019
- Попова, Ж. Право на Европейския съюз. С: Сиела, 2020.
- Семов, А. Принципи на прилагане на Правото на ЕС в държавите-членки, ИПАЕИ, 2008.
- Семов, А. Права на гражданите на Европейския съюз. Том III. Правен режим на защитата на правата на човека в ЕС – актуални проблеми в практика на Съда на ЕС 7 години след влизането в сила на Договора от Лисабон. Блокираното присъединяване на ЕС към ЕКПЧ. Принципът на недискриминация в правото на ЕС, УИ "Св. Кл. Охридски", София, 2017
- Семов, А. Правна Система на ЕС, Институт по Европейско право, София, 2017
- Семов, А. Права на гражданите на Европейския съюз. Том I. Правен режим на защитата на правата на човека в Европейския съюз, Права на гражданите на Европейския съюз. Том I. Правен режим на защитата на правата на човека в Европейския съюз, 2013
- Семов, А. Права на гражданите на Европейския съюз. Том II. Правен режим на гражданството на Европейския съюз и свободното движение, УИ „Св. Климент Охридски”, 2013
- Стойнев, И. Правен режим за защита на конкуренцията в ЕС. Том I. Антикартелно право. С: Сиела, 2018
- Христов, Х. Право на Европейския съюз. Наказателноправни въпроси. С. Сиела, 2011
- Христов, Х. Вътрешен пазар и основни свободи на движение в правото на Европейския съюз. С: Сиела, 2018
- Янкулова, С. (ред.) Административните съдилища и правото на ЕС. Част III. С: Национален институт на правосъдието, 2019

Изпитът се провежда в два етапа:

- Писмен изпит по въпрос/и или части от въпрос/и от конспекта с продължителност четири астрономически часа;

- Събеседване с кандидатите, които успешно са преминали първия етап с оценка, не по-ниска от определената съгласно приложимата нормативна уредба.